

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Cena zvláštní obliby - kdy má citový vztah poškozeného k věci vliv na výši odškodného?

Cena zvláštní obliby představuje zajímavý koncept odkazující na cenu věci, která není určena pouze obvyklými tržními mechanismy, ale zahrnuje i osobní, citovou hodnotu, kterou má určitá věc pro konkrétní osobu. Jak uvádí odborná literatura, cena zvláštní obliby „vystihuje zvláštní vztah vlastníka k věci představující pro něj rodinnou památku, vzpomínku na nějaké události či mající význam dokumentární.[1]“

S cenou zvláštní obliby se setkáváme kromě práva na náhradu škody také v souvislosti s vypořádáním společného jmění manželů nebo v dědickém řízení. Při rozhodování soudního komisaře v dědickém řízení i při rozhodování soudu v případech vypořádání SJM může tento aspekt ovlivnit rozhodnutí o přidělení předmětů, které nemají zvláště vysokou tržní hodnotu, ale mají významnou emocionální nebo symbolickou hodnotu pro jednotlivé dědice či manžele. To může být relevantní například u rodinných fotografií, zvířat nebo osobních věcí po zesnulém.

Cena zvláštní obliby tak odráží nejen čistě právní, ale také širší sociální a kulturní hodnoty, neboť upozorňuje na to, že majetek není jen prostředkem k dosažení materiálního zisku, ale může mít i hluboký osobní a emocionální význam.

V tomto článku se budu věnovat ceně zvláštní obliby v oblasti náhrady škody. Zde je možné poškozenému přisoudit více, než o co z hlediska tržní hodnoty poškozené věci skutečně přišel, byla-li poškozena nebo zcela zničena věc, k níž choval zvláštní citovou vazbu a zároveň poškodil-li škůdce věc ze svévole nebo škodolibosti.

Právě mentální a emotivní pozice jak poškozeného tak škůdce jsou pro prokázání ceny zvláštní obliby zcela klíčové. Nebylo by pochopitelně spravedlivé, kdyby někdo naprostým nedopatřením v restauraci polil oblíbené sako po babičce a musel uhradit desetinásobek jeho ceny. Pokud by se ale například zhrzený bývalý partner po rozchodu vloupal do domu, kde by úmyslně právě toto oblíbené sako rozřezal, podmínky zákona pro přiznání nadstandardního odškodnění by splněny byly.

Pro posouzení, zda lze přistoupit k nadstandardní náhradě zde zákon co se jednání škůdce týče vymezuje **dvě zvláštní kategorie tzv. vystupňovaného úmyslu, a to svévoli a škodolibost.** Svévole je „*zcela neopodstatněným zásahem do práv poškozeného, spojeným zpravidla s potěšením či s radostí ze škodného jednání samotného nebo se zjevnou neúctou k cizím právům*“[\[2\]](#). Škodolibost potom odborná literatura vykládá jako „*škodné počínání proti poškozenému s cílem ublížit mu prostřednictvím útoku na specifický majetek, pro které je typické potěšení škůdce z toho, že se tím nepříjemně dotkl konkrétního poškozeného*“[\[3\]](#).

Prokazování je na poškozeném

Jak plyne již z výše uvedeného, problematické v těch případech bývá zejména prokazování a to jak citového vztahu k poničené věci ze strany poškozeného tak zejména svévole a škodolibosti ze strany škůdce. Pokud by poškozenému například ve výše popsaném případě

s poškozeným sákem bývalý partner poslal fotografii zničeného saka s peprným vzkazem, soud by mohl vyjít ze zjevné zlé vůle škůdce a nadstandardní odškodné přiznat. Bohužel ve skutečnosti obvykle není vůbec snadné prokázat, že škůdce chtěl „tnout do živého“, byl mu znám osobní vztah poškozeného k věci a přesto (či spíše právě proto) tuto věc zničil.

Právě na důkazní nouzi ztroskotal také poměrně známý případ řešený Nejvyšším soudem ČR a posléze i Ústavním soudem ČR [4] Skutkově se jednalo o to, že **jeden souseď druhému úmyslně zničil několik stromů, mezi nimi také strom, na kterém se poškozenému před lety oběsila blízká osoba. Zároveň však je třeba říci, že poškozené stromy ve většině zasahovaly na pozemek souseda - škůdce - který po marné snaze domoci se po sousedovi jejich ořezání na pozemek svévolně vniknul a stromy ořezal sám.**

Škůdce byl za své jednání potrestán v trestním řízení - byl shledán vinným ze spáchání přečinu porušování domovní svobody a přečinu poškození cizí věci, za což mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody ve výměře šesti měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání jednoho roku, jakož i povinnost nahradit stěžovateli škodu ve výši 48 610 Kč. **Se zbytkem nároku byl odkázán na civilní řízení, kde poškozený s odkazem na zvláštní povahu poškozených stromů požadoval náhradu škody ve výši 500. 000,- Kč.**

Nižší soudy přiznaly odškodnění ve výši nižších desetitisíců, když v zásadě vyčíslily hodnotu škody na poškozených stromech, neměly však za prokázané, že škůdce jednal ze škodolibosti či svévole, když se ořezáním stromů pouze snažil zabránit poškozování své nemovitosti. Nejednalo se tedy o *zcela neopodstatněný zásah* do práv poškozeného spojený s potěšením ze škodného jednání.

Nejvyšší soud ve věci podrobně posuzoval, zda v takovém případě má škůdce uhradit více, než kolik by byla obvyklá náhrada za poškozené stromy. Rozhodnutí nižších soudů nicméně zcela potvrdil. Vyložil při tom, že **jednání škůdce znaky svévole ani škodolibosti nenaplnuje**, pokud základem jeho jednání byl dlouhodobě neřešený sousedský spor o odstranění větví či stromů přesahujících hranici pozemku škůdce, jemuž působily škodu na nemovitosti. Škůdce se také pokusil získat povolení ke kácení těchto stromů na tamním úřadu. O odstranění přesahujících větví spolu sousedé také jednali. **Jednání škůdce tudíž nelze kvalifikovat jako zcela bezúčelné, ani nemělo za cíl ublížit žalobci.**

Odůvodnění rozsudku následně aproboval také Ústavní soud, který uvedl, že *„byť se závěry odvolacího a dovolacího soudu mohou stěžovateli jevit jako necitlivé a byť lze mít na lidské úrovni jisté pochopení pro jeho rozhořčení nad poškozením či dokonce zničením některých stromů na jeho zahradě, Ústavní soud musí konstatovat, že ústavní stížností napadená rozhodnutí obecných soudů nejsou zatížena vadou extrémního nesouladu mezi provedenými důkazy a na jejich základě učiněnými skutkovými zjištěními[5]“*

Závěr:

Na možnost v odůvodněných případech požadovat po škůdci výrazně vyšší náhradu škody z důvodu ceny zvláštní obliby není třeba rezignovat. Vždy je ale dobré myslet na ztíženou důkazní pozici žalobce, který musí prokázat nejen to, že poškozená věc má pro něj citovou hodnotu, ale i to, že škůdce o této skutečnosti věděl a že jednal při jejím poškození či zničení *svévolně a škodolibě*.

Mgr. Jana Štěpničková Strachová,
advokátka

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

[Valíček & Valíčková, advokátní kancelář](#)

Kanceláře **Brno**: Nám. Svobody 18, Brno

Kancelář **Praha**: The Flow Building, Václavské nám. 47, Praha

Kancelář **Vyškov**: Dukelská 12, Vyškov

Kancelář **Ivančice**: Petra Bezruče 2, Ivančice

Tel.: 770 685 603

email: info@brno-advokatnikancelar.cz

[1] Viz ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer

[2] Viz ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)

[3] Viz MELZER, F. in Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. Praha: Leges, 2018, s. 1085, bod 3, BEZOUŠKA, P. in Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1750, bod VII

[4] Viz Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2018 č. j. [25 Cdo 992/2018-288](#) a navazující rozsudek Ústavního soudu ČR sp.zn. II.ÚS [564/19](#) ze dne 30.3.2020

[5] Viz odst. 9 Usnesení (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 30.03.2020 sp. zn. II. ÚS 564/19 - 1

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)